מר:

אליתן מעם כעיקר שאם שרה ענבים במִים

ויש בהן מעם יין חייב מכאן אתה דן לכל

התורה כולה ומה נזיר שאין איסורו איסור

עולם ואין איסורו איסור הנאה ויש היתר

לאיסורו עשה בו מעם כעיקר כלאים שאיסורו

איסור עולם ואיסורו איסור הנאה ואין היתר

לאיסורו אינו דין שיעשה מעם כעיקר והוא

הדין לערלה בשתים הא מני רבנן היא ורבי

יוחנן דאמר כרבי עקיבא הי ר"ע אילימא ר"ע

דמתני' דתנן יורבי עקיבא אומר בזיר ששרה

פתו ביין ויש בו לצרף כדי כזית חייב וממאי

דמפת ומיין דילמא מיין לחודיה וכי תימא

מיין לחודיה מָאי למימרא הא קמ"ל דאע"ג

דתערובת אלא ר"ע דברייתא דתניא ר"ע

אומר נזיר ששרה פתו ביין ואכל כזית מפת

ומיין חייב ור"ע מעם כעיקר מגא ליה יליף

מבשר בחלב לאו מעמא בעלמא הוא ואסור

הכא נמי לא שנא יורבנן מבשר בחלב לא

גמרינן דחידוש הוא ומאי חידוש אילימא

דהאי לחודיה והאי לחודיה שרי ובהדי הדדי

אסור כלאים גמי האי לחודיה והאי לחודיה

שרי ובהדדי אסור אלא דאי תרו ליה כולי

יומא בחלבא שרי בשיל ליה בשולי אסור ור"ע

נמי בשר בחלב ודאי חידוש הוא אלא יליף

מגיעולי נכרים גיעולי נכרים לאו מעמא

בעלמא הוא ואסור הכא נמי ל"ש ורבגן

גיעולי נכרים נמי חידוש הוא דהא כל נותן

מעם לפגם מותר דגמרינן מנבילה והכא

אסור ורבי עקיבא כדרב יחייא בריה דרב

הונא דאמר לא אסרה תורה אלא ייבקדירה

בת יומא הלכך לאו נותן מעם לפגם הוא

ורבנן קדירה בת יומא נמי לא אפשר דלא

פגמה פורתא א"ל רב אחא בריה דרב אויא

לרב אשי מדרבגן נשמע לרבי עקיבא מי לא אמרי רבגן משרת ליתן מעם כעיקר מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה לרבי

עקיבא נמי משרת להיתר מצמרף לאיסור

מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה כולה א"ל

כא:, ב) חולין קח., ג) ע"ו סו: ע"ש איפכא רב הונא

ברי׳ דרב חייל, ד) וע"ו מה: מיר לו: מיום מו מיום

תרת], ו) [פ"ד ה"ח],

בס"א נוסף: טעס,

"ג א ב מיי פ״ה מהל׳ :מיר הל' ה

רבינו חננאל

ליתן טעם כעיקר, שאם מרה טורים רמים וימו שרוז ענבים במים ריש בהן טעם יין אסור, ומכאן אתה דן לכל התורה כולה, ומה נזיר שאין איסורו מלאת ימי נזרו בלבד. ואיז הנאת היין עליו אסורה אלא שתייתו בלבד, ויש היתר לאיסורו שאפילו זה הייז בעצמו שנאסר טליו ימי נזרו מותר הוא בו הייז עצמו. שנאמר ואחר ישתה הנזיר יין, עשה בו משרת ענבים שאין בו אלא טעם יין כענבים עצמן, עולם שנאמר את חקותי תשמרו חקים שחקקתי לך כבר, תשמרם באיסורן לעולם. ואיסורן איסור הנאה, דכתיב פן תקדש המלאה הזרע, ודרשינן לה תוקדש תוקד אש, ואין היתר לאיסורו לעולם רין שיהיה בו טעם כעיקר. . והוא הדין לערלה בשתים, שאיסורן איסור הנאה, שנאמר ערלים לא יאכל, ודרשינן ביה אחד אימור ואיז היתר לזה האילז י ראלו וזוו טרלה כלל לא אחר כז מותר הפירות . והאילן, והרי משרת להכי הוא קי, ההו כוסרוני הכי הוא דאתא. ומשני רבי יוחנן זו הברייתא לרבנן י ואוי לא אמרחי אלא אליבא דרבי עקיבא, רתניא רבי עקיבא אומר . אפילו שרה פתו ביין ואכל אפילו שווז פונו בין ואכל כזית מפת ומיין חייב. אבל הא דתנן ר' עקיבא אומר אפילו שרה פתו ביין ויש בו כדי לצרף כזית אסור דחויה היא. ודחינן ממאי דחצי זית פת וחצי זית יין עלייהו דמצטרפי זית יין על ואסור, דלמא כזית מיין לחודיה קאמר, וקמ״ל אע״ג דליתיה היין לחודיה במקום אחד, כיון דאית ביה שיעור לאיצטרופי כזית אסור. ואמרינן ורבי עקיבא דמפיק כל משרת ין באז יכים ין להיתר מצטרף לאיסור, ליתן טעם כעיקר שאסור מנא ליה. ואמר מבשר נוגא ליון ואמו מבשר וחלב, שאין בחלב אלא טעם בשר, וכן בבשר טעם בשר, טעם חלב ואסירי. כד כל טעם חולב האסיף, כן כל התורה טעם כעיקר אסור. ורבנן האי בשר בחלב חדוש הוא. דאי תרו לבשר כולי יומא בחלב שרי. ואי אסירי, ומאי שנא בישול משריה אלא חידוש הוא גמר, ואמרינן אלא רבי עקיבא מגיעולי גוים גמר לכל התורה כולה, דהא גיעולי גוים טעמא בעלמא הוא, וכתיב כל דבר אשר בא באש תעבירו באש, ותניא דברים שנשתמש בהן על ידי חמין כגון יורות וקומקמוסין ומחמי חמין מגעילן ומטבילן שנשתמש בהן עד שלא הטביל ולא הגעיל ולא ליבן אסור, ואוקימנא למאן דתאני נותן טעם

להוא הדין לערלה בשתים. וכן אמרינן בפ״ק דקדושין (דף לת.) גבי חדש א ופ״ה דערלה אין איסורו איסור עולם דאחר שלש מותר וקשה מה שמותר אחר שלש היינו האילן והאילן לא נאסר מעולם רק הפרי והפרי אין לו היתר ור"ת פי' הוא הדין לערלה בשתים היינו

בשנת ארבע דיש היתר לאיסורו על ידי פדייה או להביא לירושלים ור"י מפרש דנזיר וחדש אין איסורן איסור עולם שהגדל מן הגפן אחר השלמת נזרו לא חל עליו איסור וכן חדש היולא מקנה השיבולת אחר הבאת העומר לא חל עליו איסור כיון שהשריש קודם העומר וכן ערלה אחר ג' שנים היוצא ממנו אין איסור חל עליו ויש היתר לאיסורו יש לפרש כפ״ה שנזיר תוך זמנו יש לו היתר על ידי שאלה וחדש נמי לר' יהודה דאמר שיום הנף כולו אסור יש לו היתר תוך זמנו על ידי עומר וערלה איז לה היתר תוך זמנה וילדה בזקינה דבטלה אין זה אילן דערלה דפנים חדשות באו לכאן ועוד מפר"י שהפרי של חדש שנאסר כבר וכן היולא מן הגפן קודם השלמת מירות יש להן היתר בהשלמת זמן האיסור אבל ערלה וכלאים הפרי שנאסר אין לו היתר ופירוש זה נראה עיקר דאין לריך להעמיד כר׳ יהודה ואין להקשות לפי׳ זה אמאי לא חשיב יש היתר לאיסור בשאלה ובעומר ויהא ג' בערלה דיש לומר דלא סבר כר' יהודה אלא האיר המזרח מתיר ונזיר נמי אי מתשיל אין זה היתר לדבר שנאסר שהחכם עוקר הנדר מעיקרו ונמצא שלא נאסר מעולם אבל לפי׳ קמא ה״מ לאחשובי מה שהפרי עלמו נחסר לעולם והיה

מוצא בערלה שלש: ודילמא מיין לחודיה. ולשון לנרף אתי שפיר כלומר לצרף היין הבלוע בתוכו: ורבנן מבשר בחלב לא גמרינן דחידוש הוא. תימה לרשב"א

התינח לרבא אלא לאביי דאית ליה בפרק כל הבשר (חולין דף קח.) דבשר בחלב לאו חידוש הוא אמאי אינטריך למילף מנזיר לטעם כעיקרי:

אלא יליף מגיעולי נכרים. הקשה ה"ר יוסף היכי יליף רבי עקיבא טעם כעיקר בנזיר מגיעולי נכרים הא נזיר קל מכל איסור שבתורה שאין איסורו איסור עולם

ויש היתר לאיסורו ותי׳ דבמדין נמי היו כליהן בלועות מיין ואסורים למירב: ורבנן קדירה בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא. ואפ״ה אסר הלתוב אם כן ליכא לאיפלוגי בין בת יומא לשאין בת יומא וכולהו אסורים ג ור"ע סבר קדירה בת יומא לא פגמה כלל אבל שאין בת יומא דפגמא שרי דנ"ט לפגם מותר דגמר מנבילה וה"נ סבר ר"ש בפרק בתרא דמסכת ע"ז (דף סו:) ור"מ פליג עליה התם וסבר נ"ט לפגם אסור דגמר מגיעולי נכרים דאסר הכתוב אע"ג דנ"ט לפגם הוא דאפילו קדירה בת יומא אי אפשר דלא פגמה פורתא וגיעולי נכרים לאו חידוש הוא ומה שהתיר הכתוב נבילה מוקי לה בסרוח מעיקרח ד ולרבי מאיר מלי למילף נמי מגיעולי נכרים לטעם כעיקר כיון דלאו חידוש הוא ואיכא השתא שלש מחלוקות בדבר:

משום

ליתן טעם כעיקר. לעשות טעמו של איסור כעיקרו וממשו: ויש בהן. במים טעם יין: חייב. בכוית מהן והא לאו משום היתר מלטרף לאיסור הוא אלא משום דאיתעביד ליה כוליה איסור אבל היתר מלטרף לאיסור לא ילפינן מינה: לכל הסורה כולה. שיהא טעמו של איסורין

כממשו: שחין חיסורן חיסור עולם. אלא כמה שפירש ואם סתם שלשים יום וענבים ויין מותרין לו בהנאה: ויש לו היתר לחיסורו. אף תוך זמן על ידי הפרתף חכם: כלחים. כלחי הכרם: איסור עולם. זרע חטה וחרצן הכל אסור לעולם: והוא הדין לערלה בשתים. ק"ו זה חתה דן לערלה בשתי דרכים דאיסורו איסור הנאה ואין היתר לאיסורו בתוך שלש מה שאין כן בנזיר ואיסור עולם ליכא למימר בה דלאחר שלש מותרות: הא מני. דאפיקתיה להאי קרא לטעם כעיקר רבנן דפליגי אדר"ע בהיתר מצטרף לאיסור ולקמיה מפרש מאי היא: הי ר"ע. מהי מילתא דר"ע שמעינן דהיתר מצטרף לאיסור: דילמא מיין לחודיה. ולירוף שייך למיתני בה משום דנבלע בתוך הפת. והיאך משערין כזית יין ממלא כלי מפה לפה ומביא זית ונותן לתוכו והיין היוצא הוא כזית יין וכן הוא בתוספתא דנזירו: מערובת. שאינו בעין שנבלע בפת: מפח ומיין חייב. ופליגי רבנן עליה דלית להו היתר מלטרף לאיסור ואילו פשטי היין בכל הפת לא הוו פליגי רבנן עליה דהא אית להו טעם כעיקר ואיתעביד ליה פת גופיה איסור ובהא מיהא פליגי עליה דטעמא דר"ע משום לירוף הוא וא"נ לא נשרית כל הפת ביין מלטרף נמי היתר לאיסור לחיובה: ור"ע. כיון דמפיק ליה להחי משרת להיתר מלטרף לאיסור: טעם כעיקר. היכא דליכא מידי עיקר אלא טעם כגון שרה ענבים במים מנא ליה: בשר בחלב. בשר שנתבשל בחלב והבשר בעיניה אלא שטעם החלב נבלע בו: חידוש הוא. כל איסורו תימה הוא ודבר חידוש שאינו מלוי בינינו (ה) בשחר חיסורין לח גמרינן חומרא דידיה אשאר איסורין דכי היכי דשאר חידושין דידיה לא הוו בשאר איסורין האי דטעם כעיקר נמי לא

תיגמר מיניה: ומאי חידושיה. משאר

מילי: אילימא. היינו חידושיה דשני משום דברים המותרים הם וכשנתערבו נאסרין מה שאין כן בשאר דברים: הא כלאים נמי. דוגמתן: חרי ליה. שורהו בחלב כל היום שרי כלומר מותר לשרוחו בחוכו ואינו עובר עליו אפילו על אכילתו דלא אסרה תורה אלא דרך בישול ואפילו יהיב ביה טעמא ומיהו מדרבנן אסור: בשיל ליה בשולי אסור. עובר על בישולו ועובר על אכילתו: גיעולי נכרים. קדירה שבישל בה הנכרי וכשחוזר ישראל ומבשל בה היא מגעלת בליעתה לחוך של ישראל. גיעול לשון מקיא ופולט. והתורה אסרתו במעשה מדין כל דבר אשר יבא באש (במדבר לא) דהיינו יורות וקומקמוסין וכיולא בהן שמרתיחין אותן על האור: דגמרינן מנבילה. דכתיב לא תאכלו כל נבילה לגר וגו' (דברים יד) הראויה לגר קרויה נבילה שאינה ראויה לגר אינה קרויה נבילהים: והכא אסור. דהאי נמי לפגם הוא דאותה בליעה מששהתה בדופנו של כלי לילה אחת הופג טעמו

ונתקלקל ותו לא משבחת לאוכל שהיא נפלטת לתוכו: בה יומא. שבישל בה הנכרי בו ביום: דלא פגמה פורהא. מטעם הכלי נפגמה הבליעה: מדרבנן נשמע לר"ע. לרבי יוחנן פריך דאמר לעיל כל איסורים שבחורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי מיר ואוקימנא כר"ע מכדי לר"ע שמעינן ליה דאמר באיסורי נזיר היתר מצטרף לאיסור ובשאר איסורי לא איירי מידי ור' יוחנן אמאי לא אמר דכי היכי דאית ליה באיסורי נזיר אית ליה נמי בשאר איסורי הא ממאי דשמעינן להו לרבנן בטעם כעיקר מצינן למשמע מינה נמי דעתיה דר"ע בהיתר מצטרף לאיסור: **לאו אמרי רבנן כו'**. וקא אמרי נמי הכי בשאר איסורי לר"ע נמי דמפיק לה להיתר מצטרף לאיסור איכא למימר נמי דאית ליה מכאן אתה דן לכל התורה כולה: אמר ליה. כיון דמוקי ליה ר"ע להיתר מצטרף לאיסור לא מציגן למימר מכאן אתה דן: מעוס בע"ז. ותוב אקשינן, ורבי (מאוס בע"ז. ותוב אקשינן, ורבי לפאן דתאני נותן טעם לפגם שרי, דילפינן מגבלה דכתיב בה תתנגה ואכלה, וכתיב בטריפה לכלב עקיבא למה לא למד לתורה כולה מיהא נמי הכי משרת להיתר מצטרף לאיסור, ומכאן אתה דן לכל התורה כולה.

ה) [ע"ז סו:], ע) [מנחות סח.], י) [ועי' חוס' חולין קח. ד"ה מבשר וכו' כתבו דאביי חור בו],

וכו׳ שאינו חווי רה״ג

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה חידוש הול

מוסף רש"י ויש בו לצרף כדי כזית. בין פת ויין, חייב. לאיסור מלטרף דהיתר באיסורי נזיר, דילפינן ליה ממשרת וכל משרת (שבועות כא:), לא אסרה תורה אלא בקדירה בת יומא. שנישל כוכבים היום, אבל בישל בה אתמול כבר הפיג בה טעמו בלינת לילה ושוב כשפולטו בתבשיל אחר אינו אלא לפגס (ע"ז עוו.) ולאו מידוש הוא, והואיל ולאו מידוש הוא ומיחסר ביה טעם כעיקר גמרינן לשאר איסורין שבחורה (נזיר לז:). ורבגן. דלא ילפי מיניה נרי (שם) לא אפשר לא פגריד בתבשיל הבא אחריו ואפ"ה מר רחמנה (ע"ז סז:) וחידום הוה (נדיר שם).

מוסף תוספות

א. [ד]עביד נמי ק״ו כי האי גוונא מחדש לכלאים שנוהגין בחו"ל ומסיק נמי --. יה״ה לערלה בשתים. תוס׳ כלי מדין הצריך הכתוב בי כון יובן הגעלה, אף שנבלעין מיין, נזירי ישראל לו להשתמש בהן, דקרא בכולהו כלים ואותן שהמדינים בשלו בהן יין הוי אסירי לנזירי ישראל דאכולם אמר רחמנא תעבירו באש. תוס׳ נזיר לז: ג. [ו]מצינן למימר דרבנן נמי סברי דלא אסרה תורה אלא קדרה בת יומא ומ"מ חידוש הוא דבעלמא אפילו פגם מועט שרי והכא אסור וכו'. מוס' שלוק. ד. ור"ש סרוח מעיקרא לא בעי קרא דעפרא בעלמא הוא. שס.

רבינו חננאל (המשר) מינה אם נפגמה ונפסלה מלאכל הכלר פרחה ממוה תורת טומאת נבלה וגיעולי גוים, כיון דנותן טעם לפגם מותר. והכא כתיב אסור. גמרינן. ורבי עקיבא אומר לא אסרה תורה אלא דרה כת יומה דוותו מעת . לשבח הוא. ורבנן אפילו קדרה בת יומה אי אפשר . דלא חומה חורמא ומחורש